

Vállalkozások demográfiája, 2012

Tartalom

Bevezetés	1
Összefoglalás	1
Működő vállalkozások	1
Új vállalkozások	3
Az új vállalkozások túlélése	3
Megszűnt vállalkozások	4

Bevezetés

A vállalkozások demográfiája felmérés összehasonlítható adatokat biztosít az Európai Unió és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamainak vállalkozásairól.

Az EU-tagállamokban egységes módszertan alapján készített vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a működő vállalkozásokról, az új és megszűnt vállalkozásokról, valamint az új vállalkozások túléléséről szolgáltat összehasonlítható adatokat.

A vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a piacorientált gazdasági szervezetek adataival foglalkozik, azaz a társas vállalkozások és egyéni vállalkozók kerültek be a megfigyelési körbe. A felmérés nem terjed ki az adószámmal rendelkező magánszemélyekre, a költségvetési és a nonprofit szervezetekre.

Összefoglalás

2011-ről 2012-re a működő vállalkozások száma 6,6%-kal csökkent. A visszaesést az egyéni vállalkozók számának 15,2%-os csökkenése eredményezte, de a társas vállalkozások száma is kevesebb lett (0,1%-kal). A társas vállalkozások részaránya tovább nőtt az egyéni vállalkozókkal szemben. Részarányuk 2000 óta megfordult, 2012-ben már a vállalkozások 60,9%-át képviselték a társas vállalkozások, szemben a 12 évvel korábbi 42,4%-nak.

A visszaesés leginkább a fodrász, taxis személyszállítás, közúti áruszállítás, biztosítási ügynöki tevékenység, valamint egyes építőipari tevékenységek (lakóépület építése, festés, villanszerelés) területén működőket érintette legnagyobb számban.

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott, bár kismértékű eltolódás figyelhető meg Közép-Magyarország irányába.

A 2012-ben bevezetett cégalapítási szigorítások és az induló vállalkozások száma között egyértelmű összefüggést figyeltünk meg.

Az új vállalkozások száma mind a társas vállalkozások, mind az egyéni vállalkozók esetében elmaradt a 2011. évi adatoktól.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb, a 2007-ben indultak közel fele működött még 5 évvel később is, míg az egyéni vállalkozóknak csupán háromtizede.

A pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozók körében a legnagyobb a fluktuáció. Mind az induló, mind a megszűnt vállalkozások aránya ebben az ágazatban a legmagasabb.

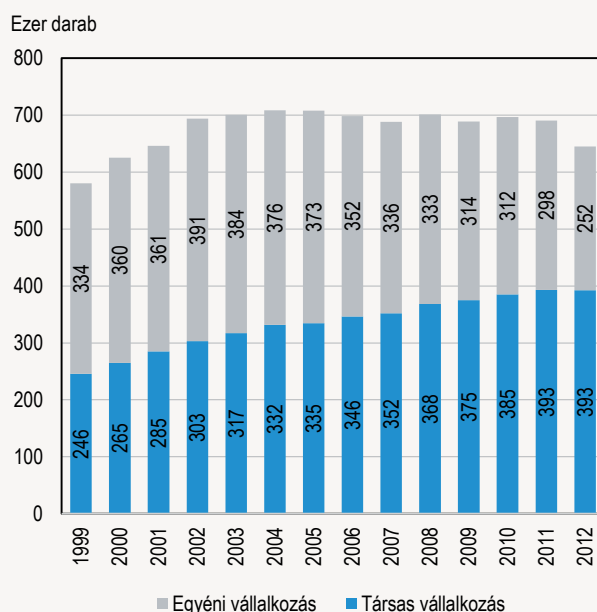
A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya mind az egyéni vállalkozások, mind a társas vállalkozások esetében emelkedett 2009-hez képest.

Működő vállalkozások

A működő vállalkozások száma 2012-ben megközelítette a 645 ezret, amely mintegy 393 ezer társas vállalkozásból és 252 ezer egyéni vállalkozóból tevődött össze. A vizsgált időszakban a társas vállalkozások száma 330-cal csökkent, míg az egyéni vállalkozók száma jelentősen, 45 ezerrel esett vissza. Összességében a 2011. évi mérséklődés után 2012-ben tovább csökkent a működő vállalkozások száma (45 és fél ezerrel), legutóbb 2001-ben volt ilyen kevés a működő vállalkozások száma.

1. ábra

A működő társas és egyéni vállalkozások számának alakulása

A társas vállalkozások kétharmadát kitevő korlátolt felelősségű társaságok száma 265 ezer volt, míg a további háromtizedet kitevő betéti társaságoké 112 ezer. A korábbi évek tendenciája tovább folytatódott, míg a jogi személyiségű gazdasági társaságok száma emelkedett, addig a jogi személyiséggel nem rendelkezők csökkent. Bár a korlátolt felelősségű társaságok számának növekedési üteme a tavalyi szint felére esett (3,3%), még mindig e formának a bővülése a legnagyobb. A részvénytársaságok tartották az előző évi növekedési szintet, 3%-kal.

Egy vállalkozás beindításánál lényeges szempont az alapítás egyszerűsége, a bejegyzéshez szükséges tőke összege, valamint a felelősségvállalás mértéke. A korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok népszerűségüket az alapításukhoz szükséges alaptőke 2007. évi nagymértékű csökkentésének köszönhetik.

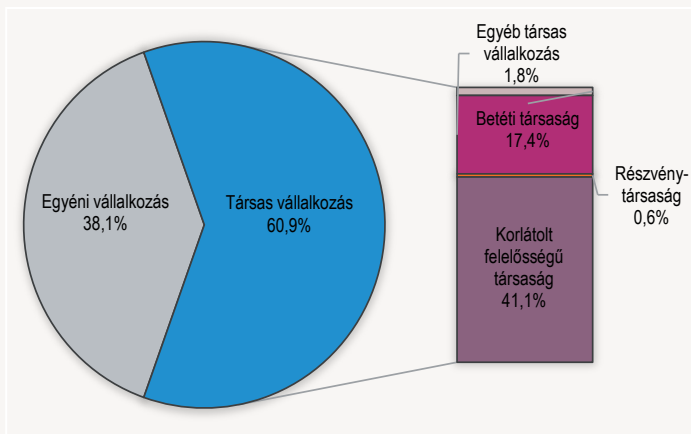
A mostani kisebb mértékű bővülés – a visszaélések visszaszorítása érdekében hozott – törvényi változásokkal, ezen keresztül pedig a cégalapítás megszigorításával magyarázható. 2012. január 1-jétől megszűnt az egyórás cégbejegyzés, az adószám kiadása csak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) előzetes ellenőrzése után történhet meg. Ezzel a lépéssel megpróbálják kizárni a cégalapításból azokat a személyeket, akik korábbi cégeikben adósságokat hagytak maguk után, illetve jogsértést követtek el. Az adóhatóság a vizsgálat lefolytatása után meg is tagadhatja az adószám kiadását, továbbá 2012. március 1-jétől megemelkedett a cégbejegyzési illeték.

Miközben a társas vállalkozások száma évről évre emelkedett, addig az egyéni vállalkozók száma az 1999–2002 közötti időszakot jellemző növekedés után az elmúlt években folyamatosan kevesebb lett. 2012-ben a visszaesés mértéke ismét meghaladta az előző évi csökkenés mértékét. A gazdasági válság hatásai érzékenyebben érintették a kevésbé tőkeerős egyéni vállalkozókat.

A korábban említett folyamatok eredményeképpen a társas vállalkozások részaránya fokozatosan emelkedett az egyéni vállalkozókkal szemben. 2012-ben a társas vállalkozások részaránya az összes vállalkozáson belül 60,9% volt, szemben az első felméréskor regisztrált 1999. évi 42,2%-kal.

2. ábra

A működő vállalkozások megoszlása, 2012

Az egyéni vállalkozók 52%-a főfoglalkozásuként, 37%-a mellékfoglalkozásuként, 11%-a pedig nyugdíjasként végezte tevékenységét. Míg a mellékfoglalkozásúak száma csak 3,5%-kal mérséklődött, addig a főfoglalkozásúak és a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma ötödével esett vissza az egy évvel korábbi szinthez képest.

2012-ben, az előző évhez hasonlóan, a működő vállalkozások 99,2%-a 50 főnél kevesebb foglalkoztatottal rendelkező kisvállalkozás volt (ezen belül a 10 főnél kevesebb foglalkoztatottat alkalmazó mikrovállalkozások aránya 95,1%, amely mérték az Európai Unió legtöbb tagországára is jellemző). Az 50–249 fős közép-vállalkozások részaránya 0,7%, míg a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatoké csupán 0,1% volt.

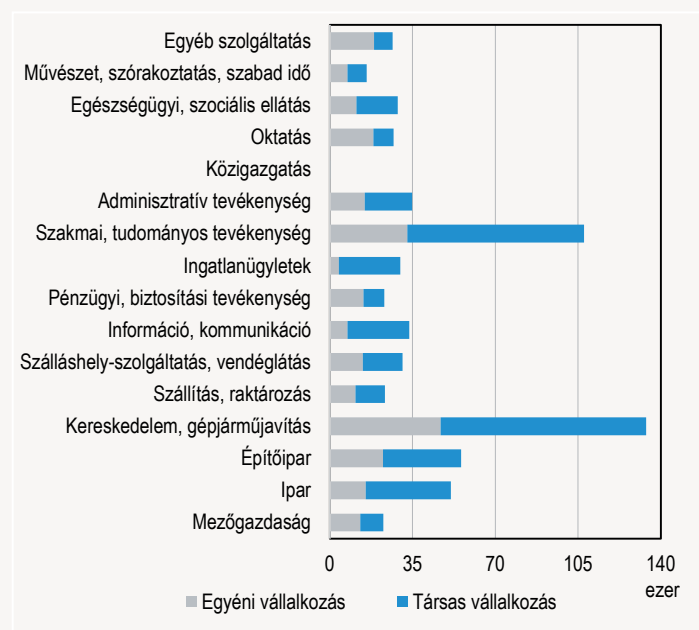
A 20 fő feletti kisvállalkozások és a nagyvállalkozások körében nőtt, míg a többi kategóriában csökkent a vállalkozások száma. Legnagyobb mértékben az 1–4 fős mikrovállalkozások estek vissza (7,2%), ami összefüggésben van az egyéni vállalkozók számának csökkenésével. Az egyéni vállalkozók 97,4% működik ebben a kategóriában.

Az előző évekhez képest a vállalkozások főtevékenység szerinti megoszlása 2012-ben nem változott jelentősen. A legtöbb vállalkozás továbbra is a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működött, arányuk 20,8%, ezt követi a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység 16,7%-kal. További jelentősebb ágazatok az építőipar (8,6%) és az ipar (8%).

Az egészségügy és közigazgatás kivételével a többi ágazatban csökkent a működő vállalkozások száma. A legjelentősebb visszaesés az egyéb szolgáltatás (27,2%), a szállítás (21,5%) az építőipar (12,8%), valamint a pénzügyi, biztosítási tevékenység (11,9%) területén történt.

3. ábra

A működő vállalkozások főtevékenységenkénti összetétele, 2012

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott. Közép-Magyarország részesedése kiugróan magas, 41% volt, a többi régióban ez az arány 8,3 és 11,4% között mozgott. A társas vállalkozásoknak több mint felét Közép-Magyarországon jegyezték be – ami az ország fővároscentrikus gazdaságával, valamint infrastruktúrájával magyarázható –, míg a többi régióban 6,7–9%-ukat. Az egyéni vállalkozóknál a megoszlás sokkal kiegyenlítettebb: Közép-Magyarország 24,6%-os részesedését a többi régió 10,3–15,2%-kal követte.

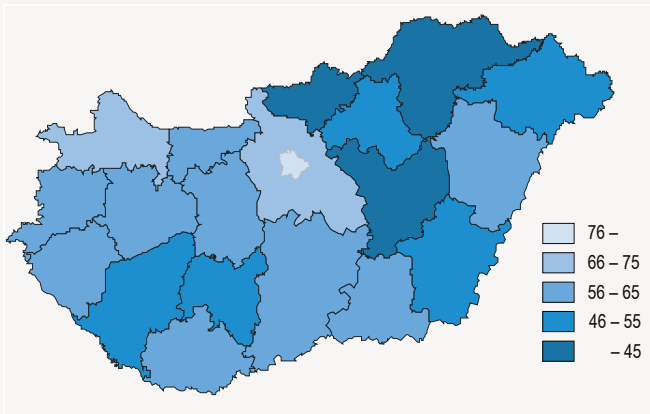
2012-ben minden megyében és régióban csökkent a működő vállalkozások száma. A legkisebb mérséklődést Budapesten és Pest megyében (5,6, illetve 5,4%), míg a legjelentősebbet Vas megyében mértük (10,3%).

A kistérségek közül a vizsgált évben kiemelkedett – a megelőző évhez hasonlóan – az Abaúj-Hegyközi kistérség, ahol a vállalkozások száma egyedüli kistérségként bővült (3,9%-kal). A legnagyobb mértékű visszaesés – 12,4%-kal – a Csornai kistérségben volt.

Az országos átlag szerint 65 működő vállalkozás jutott 1000 lakosra, ez a mutató Közép-Magyarországon 90, a Dunántúlon 60, míg az Alföld és Észak nagy régióban 50. A kistérségek között Budaörs (110) és Budapest (104) vezetett, de a Szentendrei (94) kistérségben is magas volt a vállalkozások lakosságszámhoz viszonyított aránya. Változatlanul a legelmaradottabb kistérség ebben a tekintetben a Bodrogi, 17 vállalkozással.

Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma megyénként, 2012

4. ábra

Új vállalkozások

2012-ben 56 683 valódi új vállalkozás jött létre.¹⁾ Az új társas vállalkozások száma 18,9, az új egyéni vállalkozók száma pedig 15,8%-kal esett vissza a megelőző év adataihoz képest. Az újonnan indult vállalkozások aránya az összes működő vállalkozáson belül 1,2 százalékponttal elmaradt a 2011. évitől (8,8%).

A társas vállalkozásoknál az új vállalkozások aránya 8,2%, mely 1,9 százalékponttal kevesebb, mint a 2011. évi. Az egyéni vállalkozók-nál ez az arány szinte változatlan volt (9,8, illetve 9,9%). A korábbi évekhez hasonlóan a korlátolt felelősségű társaságoknál a legmagasabb az induló vállalkozások aránya (11,1%) és a közkereseti társasá-goknál a legalacsonyabb (1,3%).

A működésüket kezdő új vállalkozások száma csupán a közkereseti társaságok esetében emelkedett, minden más gazdálkodási forma esetében elmaradt az előző évtől. A korlátolt felelősségű társaságként indult új vállalkozások számának visszaesése a már korábban említett szigorúbb cégalapítási jogszabályok hatálya lépésével magyarázható.

1. tábla

Az új vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Társas vállalkozás	8,4	10,3	9,6	9,7	10,1	8,2
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	11,0	15,4	14,3	14,1	14,2	11,1
részvénytársaság	4,8	6,8	6,6	5,7	7,7	6,8
betéti társaság	5,6	3,6	2,5	2,0	1,7	1,7
Egyéni vállalkozás	9,3	10,0	8,6	10,4	9,9	9,8
Vállalkozás összesen	8,9	10,2	9,2	10,0	10,0	8,8

Az új vállalkozások szinte kizárólag kisvállalkozásokként (99,9%) kezdték a működésüket, a középvállalkozások aránya 0,1% és mind-össze 3 új vállalkozás indította el a tevékenységét 250 főnél több foglalkoztatottal. Minden kategóriában csökkent az új vállalkozások száma, de különösen a közép és nagy vállalkozások körében volt jelentős visszaesés, feleannyian kezdték meg működésüket, mint egy évvel korábban.

Az új vállalkozásokat legnagyobb arányban a pénzügyi, biztosítási tevékenység (17,3%), a közigazgatás (16,2%) továbbá az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, illetve a szállás-hely-szolgáltatás, vendéglátás (egyaránt 11,3%) nemzetgazdasági ágakban találjuk. Ez az arány az iparban és az egészségügyben (mindkettő 6,1%) volt a legalacsonyabb.

A közel 57 ezer új vállalkozás 21,9%-a a kereskedelem, gépjármű-javítás, míg 12,7%-a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén kezdte meg gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozást az egészségügy és a művészetek, szórakoztatás ágazatok-ban indították.

Az új vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya régió-nként csak kisebb eltéréseket mutat. Az újak aránya 8,1 és 9,3% között mozgott. A megyék közül –, az előző évekhez hasonlóan –, kiemelkedik Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (9,7%), és 2012-ben Borsod-Abaúj-Zemplén megye is (9,6%), míg a lista utolsó helyén Vas megye volt, 7,7%-kal.

Az új vállalkozások négytizedét Közép-Magyarországon találjuk, a többi régióban 8,6–12%-uk kezdte meg működését.

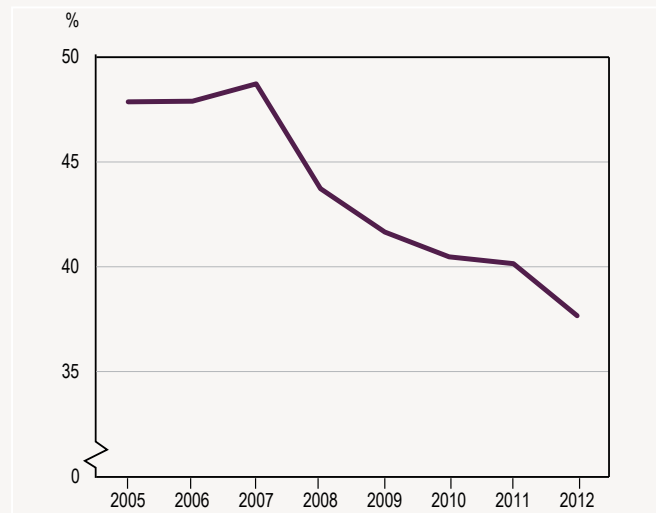
Az új vállalkozások túlélése

A vállalkozások túlélésének vizsgálatok a 2007-ben újak minősülő vállalkozások életpályáját követték 2012-ig. A 2007-ben gazdasági tevékenységet kezdett 60 968 vállalkozás 37,7%-a működött még 2012-ben is.

A valódi új vállalkozások ötéves túlélési rátájának vizsgálatához már nyolc adatsor áll rendelkezésünkre. A mutató 2005–2007-ben 48-49% körül alakult, 2008–2009-re visszaesést tapasztaltunk, és ez a csökkenés kisebb mértékben ugyan, de folytatódott.

5. ábra

Vállalkozások ötéves túlélési rátája

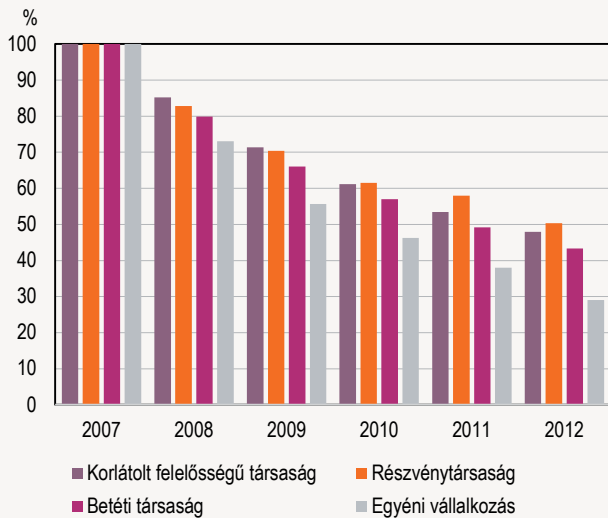

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2007-ben alakult 29 655 társas vállalkozás 46,8%-a tevékenykedett 2012-ben is, míg ez a mutató az egyéni vállalkozások esetében csupán 29% volt. A gazdasági társaságok között az 5 évet túlélő szervezetek aránya a részvénytársasá-gok és a korlátolt felelősségű társaságok esetében volt a legmagasabb (50,3, illetve 47,9%) és a szövetkezetek körében a legalacsonyabb, ahol a 2007-ben tevékenységét kezdő 65 szövetkezetből csupán 21 működött 2012-ben is (32,3%).

¹⁾ Valódi új vállalkozás, amely a megelőző két évben nem számított működő vállalkozásnak és nincs jogelődje. A továbbiakban a valódi új vállalkozásokat új vállalkozásnak nevezzük.

6. ábra

A 2007-ben újak minősülő vállalkozások túlélési rátája főbb gazdálkodási formák szerint

A legmagasabb túlélési arányt az egészségügy, szociális ellátás (65,2%) és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén (54,3%) találtuk. A korábbi évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási szektor vállalkozásainak túlélési képessége volt a legalacsonyabb, csupán 15,9%-uk működött még az alakulásukat követő 5. évben is. Ebben a szektorban már az első évet túlélő vállalkozások aránya is jelentősen elmaradt a többi ágazathoz képest. Míg a többi ágazatban a vállalkozások egyéves túlélési rátája átlagosan 78%, addig a pénzügyi, biztosítási területen – elsősorban a kiegészítő tevékenységet, pl. biztosítási ügynöki tevékenységet végző egyéni vállalkozások – csupán 59%-a tevékenykedett az alakulást követő évben is.

A vállalkozások öt éves túlélési rátájában nem mutatkozott jelentős eltérés a régiók tekintetében, de a gazdasági fejlettségbeli különbségek némileg érződnek. Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon nagyobb eséllyel maradt talpon egy vállalkozás, itt az öt éves túlélési ráta 40% volt. Ezzel szemben a többi régióban ez a mutató 34–37% között mozgott. A megyék tekintetében vizsgálva Vas megye mutatta a legjobb túlélési rátát (40,4%), míg Nógrád megye a legrosszabbat (31%).

Megszűnt vállalkozások

A valódi megszűnt vállalkozások – amelyek a tárgyévét követő két évben nem jelennek meg a működő szervezetek között, és tevékenységüket nem folytatja jogutód sem – esetében a 2011. év előzetes adata az utolsó ren-

²⁾ A továbbiakban a valódi megszűnt vállalkozásokat megszűnt vállalkozásnak nevezzük.

delkezésre álló adat. A 2011. évi adatok a 2013. év lezárása és feldolgozása után lesznek véglegesek.²⁾

2010-ben a végleges adatok szerint 74 444 vállalkozás szűnt meg, a megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya 10,7% volt, ez az arány 1,5 százalékpontos növekedést jelent 2009-hez képest.

2010-ben a megszűnt társas vállalkozások működőkön belüli aránya 8,3% volt. A mutató értéke a 2011. évi előzetes adatok szerint 9,9% lett. Az egyéni vállalkozások kevésbé bizonyultak stabilnak, körükben a megszűntek aránya 2010. év végleges adatai alapján 13,6%. Az előzetes adat most jelentősen magasabb, 24%-os arányt mutat. Összességében elmondható, hogy a 2010. évi végleges adatok szerint a megszűntek aránya a betéti társaságok kivételével – amik esetében a mutató stagnált – minden gazdálkodási formában emelkedést mutatott.

2. tábla

A megszűnt vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ⁺
Társas vállalkozás	6,8	7,1	8,1	7,9	8,3	9,9
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	6,5	6,9	8,5	8,5	9,0	10,3
részvénytársaság	3,4	3,7	5,0	4,4	5,2	5,8
betéti társaság	7,3	7,6	7,7	7,3	7,3	9,3
Egyéni vállalkozás	12,2	11,9	12,9	10,8	13,6	24,0
Vállalkozás összesen	9,6	9,5	10,4	9,2	10,7	16,0

⁺ Előzetes adat.

A megszűnt vállalkozások aránya a kisvállalkozásoknál 10,8% volt, ezen belül a mikrovállalkozásoknál 11%.

A mutató a középvállalkozások esetében 2,6% és a nagyvállalkozások között pedig 0,8% volt. A 74 és fél ezer megszűnt vállalkozás 99,8%-a kis-, 0,2%-a középvállalkozás volt és mindössze 7 darab a nagyvállalkozás.

A megszűnések aránya az előző évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén volt a legmagasabb (24,4%). Ebben az ágazatban tapasztaltuk a legnagyobb mozgást mind az induló, mind pedig a megszűnő vállalkozásoknál. Arányában a legkevesebb vállalkozás az egészségügyben szűnt meg (4,1%).

A megszűnt vállalkozás 21,1%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 11,4%-a az építőipar és szintén 11,4%-a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén fejezte be gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozás pedig az egészségügy és a művészetek, szórakoztatás ágazatokban szűnt meg.

A régióknál nincs jelentős eltérés a megszűnt vállalkozások arányában, a mutató értéke 10,1 és 11,5% között alakult. Kiugró értéket megyei szinten sem találtunk.

További információk, adatok (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

www.ksh.hu

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789